

Anna Macourková: *Křepenice za kolektivizace*. Bakalářská práce, strojopis. ÚČD FF UK, Praha 2008, 73 s.

Kolektivizaci zemědělství bylo již věnováno více prací. Práce Anny Macourkové je jakousi sondou do průběhu kolektivizace v jedné vesnici na Sedlčansku. Takováto metoda sond může být jistě přínosná, neboť poskytuje detailní pohled na konkrétní problematiku.

Práce je rozdělena na úvod, tři kapitoly a závěr. V první kapitole s názvem „Obec Křepenice do roku 1948“ se autorka věnuje historii obce do roku 1939, období druhé světové války, kdy byla obec vystěhována z důvodu stavby německého vojenského cvičiště a období 1945-1948. Druhá kapitola se týká „socialistické přestavby vesnice“, tj. průběhu kolektivizace v období 1948-1954, přičemž autorka si vždy nejprve všímá problému obecně, a potom v rámci obce. Druhá kapitola je rozdělena na následující podkapitoly: přechod k socializaci a počátky kolektivizace, družstvo jako nástroj socializace zemědělství, propaganda na vsi, perzekuce a krize JZD po roce 1953. Třetí kapitola se týká závěrečné fáze kolektivizace v letech 1954-1960, a dělí se na dvě podkapitoly: východisko z krize a rolníci v závěrečné fázi kolektivizace. Závěr shrnuje zjištěné poznatky.

K práci mám tyto připomínky:

Členění a chronologie. Předělem v kolektivizaci je podle mého názoru nikoliv rok 1954, ale už rok 1953, kdy Antonín Zápotocký 1. srpna 1953 pronesl svůj známý projev o tom, že vstup do JZD bude nadále výhradně dobrovolný. Už v roce 1953 dochází k odchodu rolníků z družstev. Druhým mezníkem je sice rok 1955, kdy je politicky rozhodnuto o zahájení nové fáze združstevňování, avšak reálně se tato druhá fáze zdatelně rozbíhá až po roce 1956 (nejsilněji v letech 1957-1958). Za završení kolektivizace je třeba považovat spíše rok 1960, nikoliv 1959 (ten byl zvolen z čistě propagačních důvodů, protože tehdy uplynulo deset let od přijetí zákona o JZD). Při popisu období 1953-1955 by bylo vhodné více se zabývat sporem o způsob kolektivizace mezi Antonínem Zápotockým a prvním tajemníkem

ÚV KSČ Antonínem Novotným (viz např. Michal Barnovský: Prestávka mezi prvou a druhou etapou kolektivizácie. In: Studie Slovákého muzea, 7/2002, s. 235-242. Celý sborník SSM 7/2002 s názvem Osudy zemědělského družstevnictví ve 20. století jinak doporučuji autorčině pozornosti).

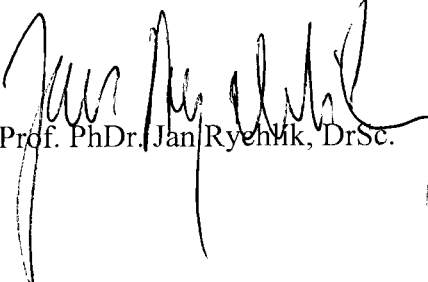
Závěrečná etapa kolektivizace by měla být dle mého názoru hlouběji rozpracována. Bylo by třeba se zmínit i o příčinách, proč tentokrát byla kolektivizace na rozdíl od první poloviny padesátých let podstatně úspěšnější. Osobně vidím příčinu v tom, že do vedení družstev již nebyli dosazováni malorolníci a bezzemci, kteří neměli žádnou zkušenost s hospodařením na velkých výměrách půda a neměli na vesnici ani potřebnou autoritu, ale spíše prosperující střední rolníci (není pravda, že ti by se do vedení JZD dostávali až v šedesátých letech, jak je uvedeno na s. 68, byť nevylučuji, že v případě obce Křepenice tomu tak mohlo být).

Na s. 72 – přehled archivních fondů. Názvy jsou nepřesné a členění nejasné. Autorka uvádí dva archívy: Státní oblastní archív v Příbrami a Státní okresní archív v Praze, ve kterém čerpala z fondů Archív ÚV KSČ a Oddělení zemědělství ÚV KSČ. Tyto fondy jsou ale uloženy v Národním archívu ČR.

Přes výše uvedené připomínky hodnotím práci vysoce pozitivně. Práce plně splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Je napsána na základě původních archivních materiálů, publikovaných materiálů a odborné literatury, stylisticky je na velmi dobré úrovni.

Doporučuji práci přijmout k obhajobě a navrhuji hodnotit ji stupněm "výborně".

V Praze, 16. srpna 2008

Prof. PhDr. Jan Ryehák, DrSc.